

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****SABAHAH GÜNİNDİ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2018/15204

Karar Tarihi : 9/6/2021

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Hicabi DURSUN

Muammer TOPAL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

İrfan FİDAN

Raportör : Ayhan KILIÇ

Başvurucu : Sabahat GÜNİNDİ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, orman sınırları içinde kaldığı tespit edilen tapulu taşınmaz için tazminat ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 16/5/2018 tarihinde yapılmıştır.

3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.

4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru helgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu 1937 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir.

9. İstanbul ili Sarıyer ilçesi Bahçeköy beldesinde kâin ve 1.838 m² büyüklüğündeki taşınmaz 13/4/1945 tarihli tapuya istinaden 12 cilt 66 sayfa 120 sıra numarasıyla tapu siciline kayıtlıdır. Taşınmaz, tapuda "bayır tarla" olarak M.A. ismine tescillidir. Taşınmazın sınırları ise "Yusuf Memşo bayır ve yol" şeklinde tarif edilmiştir.

Anılan taşınmaz 1924 yılında Yunanistan'dan göç eden M.A.ya 16/4/1934 tarihli ve 2510 sayılı İskân Kanunu uyarınca verilmiştir. Başvurucu, M.A'nın 1966 yılında vefat eden oğlu H.nin kızıdır.

10. 1938 yılında yapılan orman kadastrouna göre taşınmaz Şeytandere devlet ormanlarının sınırları içinde kalmaktadır. 1940, 1979 ve 1989 yıllarında yapılan orman kadastrolarında da taşınmazın orman vasfında olduğu kabul edilmiş ve niteliğiyle ilgili olarak bir değişiklik yapılmamıştır. 1959 yılında yapılan arazi kadastrou sırasında taşınmaz, orman vasfı nedeniyle tespit harici bırakılmış ve taşınmazın tapu kaydı revizyon görmemiştir.

11. Başvurucu 28/12/2009 tarihinde Sarıyer 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde Hazineye karşı dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvurucu, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 1.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur. Başvurucu 1959 tarihli arazi kadastrouyla taşınmazın orman olduğu gerekçesiyle revizyon görmemesiyle birlikte mülkünden yoksun kaldığını belirtmiş ve mülkiyet hakkına yönelik bu sınırlandırma nedeniyle devletin 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 1007. maddesi uyarınca tazminat ödeme yükümlülüğünün doğduğunu ifade etmiştir.

12. Sarıyer 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 7/6/2011 tarihinde davayı husumet yönünden reddetmiştir. Sarıyer 2. Asliye Hukuk Mahkemesi başvurusunun Hazine aleyhine doğrudan tazminat davası açamayacağını, öncelikle tapu iptali ve tescil davası açıp söz konusu davanın reddedilmesinden sonra tazminat davası açabileceğini belirtmiştir. Anılan karar Yargıtay 20. Hukuk Dairesinin 20/3/2011 tarihli kararıyla bozulmuştur. Bozma kararında, tapu sicilinin yanlış tutulması nedeniyle doğan zararlarda 4721 sayılı Kanun uyarınca Hazine aleyhine tazminat davası açılabilceği ifade edilmiştir.

13. Bozma kararından sonra davaya bakan İstanbul 20. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 15/11/2012 tarihinde taşınmaz mahallinde keşif yapmış ve üç mahalli bilirkişi dinlemiştir. Mahalli bilirkişilerden biri taşınmazın 1924 yılında Yunanistan'dan göç eden M. İskodra'ya (Sonradan A. soyadını almıştır.) verildiğini, şahsın burada sebze ektiğini, M.nin ölümünden önce taşınmazın orman idaresi tarafından ondan alındığını ve bir daha M.nin taşınmaza girmesine izin verilmediğini, mirasçıların burayı kullanmadığını beyan etmiştir. Diğer iki mahalli bilirkişi, M.nin oğlu H.nin bu taşınmazı 1970 yılına kadar kullandığını ancak bundan sonra orman idaresinin kimsenin burayı kullanmasına müsaade etmediğini beyan etmiştir.

14. Keşif sonrası teknik bilirkişi heyetince hazırlanan 4/2/2013 tarihli raporda, taşınmazın dava tarihi itibarıyla rayiç değeri 2.205.600 TL olarak tespit edilmiştir. Bilirkişi raporunda taşınmazın kamulaştırma bedelinin belirlendiği ifade edilmiştir. Kadastro teknisyeni tarafından düzenlenen 7/1/2013 tarihli raporda ise 13/4/1945 tarihli tapunun dava konusu yere aynen uyduğu saptanmasında bulunulmuştur.

15. Davacı, bilirkişi raporundan sonra tazminat talebini ıslah etmiştir.

16. Mahkeme 12/9/2013 tarihli kararla davayı kabul etmiş ve bilirkişi raporunda belirtilen 2.205.600 TL'nin davalı idareden alınarak davacıya ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme, başvurusunun murislerinin taşınmazı 1970 yılına kadar kullandığını ve orman idaresinin bu tarihten sonra taşınmazın orman olduğunu iddia ederek başvurusunun murislerinin taşınmazı kullanmalarına müsaade etmediğini kabul etmiştir. Mahkeme, devletin taşınmazın tapu sicilinin hatalı olmasından 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi uyarınca

sorumlu olduğunu belirtmiştir. Gerekçede, başvurucunun murisine iskân yoluyla verilen taşınmazın kullanımına devlet tarafından son verildiğine işaret edilerek kamulaştırmaya esas bedelinin başvurucuya ödenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

17. Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin (Yargıtay) 25/12/2014 tarihli kararıyla mahkeme kararı bozulmuştur. Yargıtay kararında iki gerekçeye dayanılmıştır. Yargıtay ilk olarak 1938 yılında yapılan orman kadastrounda taşınmazın orman olarak tespit edildiğini ve daha sonra 1940, 1979 ve 1989 yıllarında yapılan orman kadastrolarında da taşınmazın niteliğinde herhangi bir değişiklik yapılmadığını belirtmiştir. 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu'nun 45. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "*Orman sınırları içinde kalan ...*" ibaresinin iptal edildiğine işaret eden Yargıtay, başvurucunun murisine verilen iskân kaydının kadastro tapusuna dönüşmesinin mümkün olmadığını ifade etmiştir. Yargıtay ikinci olarak aksinin kabul edilmesi hâlinde bile taşınmazın 1940 yılındaki orman kadastrounda orman hâline dönüştürülmesi sebebiyle başvurucunun 5/1/1961 tarihli ve 221 sayılı Amme Hükmi Şahısları veya Müesseseleri Tarafından Fiilen Amme Hizmetlerine Tahsis Edilmiş Gayrimenkuller Hakkında Kanun'un 1., 2. ve 3. maddeleri uyarınca tazminat talep etme imkânının bulunmadığını vurgulamıştır.

18. Başvurucu, Mahkemeye sunduğu 13/7/2015 tarihli dilekçe ile bozma kararına uyulmamasını ve ilk kararda ısrar edilmesini talep etmiştir. Başvurucu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) bazı kararlarına atıfta bulunarak tazminat ödenmeksizin mülkiyete son verilmesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiğini savunmuştur. Mahkeme 14/7/2015 tarihli kararıyla bozma kararındaki gerekçelerle davayı reddetmiştir.

19. Temyiz istemini inceleyen Yargıtay 20. Hukuk Dairesi 19/9/2017 tarihinde mahkeme kararını onamıştır. Yargıtay, başvuru konusu taşınmazın 1940 yılındaki orman kadastrounda orman sınırları içinde kaldığını ve ayrıca 1959 yılındaki arazi kadastrounda da orman olduğu gerekçesiyle tespit dışı bırakıldığını vurgulamış ve devletin bu tapudan dolayı tazminat ödeme sorumluluğunun bulunmadığını belirtmiştir. Başvurucunun karar düzeltme istemi ise aynı Dairenin 29/3/2018 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Nihai karar 16/4/2018 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

20. Başvurucu 16/5/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. Mevzuat Hükümleri

21. 17/2/1926 tarihli ve 743 sayılı mülga Türk Kanunu Medenîsi'nin 633. maddesi şöyledir:

"Gayrimenkul mülkiyetini iktisap için tapu siciline kayıt şarttır. Bununla beraber işgal, miras, istimlak, cebri icra tarikleriyle veya mahkeme ilamı ile bir gayrimenkulü iktisabeden kimse tescilden evvel dahi ona malik olur. Fakat tescil merasimi ikmal edilmedikçe temlik tasarrufla bulunamaz."

22. 4721 sayılı Kanun'un 705. maddesi şöyledir:

"Taşınmaz mülkiyetinin kazanılması, tescille olur.

Miras, mahkeme kararı, cebri icra, işgal, kamulaştırma hâlleri ile kanunda öngörülen diğer hâllerde, mülkiyet tescilden önce kazanılır. Ancak, bu hâllerde malikin tasarruf işlemleri yapabilmesi, mülkiyetin tapu kütüğüne tescil edilmiş olmasına bağlıdır."

23. 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi şöyledir:

"Tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumludur.

Devlet, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu eder.

Devletin sorumluluğuna ilişkin davalar, tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görülür."

24. 3/12/2001 tarihli ve 4722 sayılı Türk Medeni Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 18. maddesi şöyledir:

"Eski hukuka göre kurulmuş olup da, Türk Kanunu Medenisinin yürürlükte bulunduğu zamanda varlıklarını korumuş olan aynı haklar, Türk Medeni Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da varlıklarını sürdürürler. Bu haklardan Türk Medeni Kanunu uyarınca kurulması mümkün olmayanlar, tapu kütüğünün beyanlar sütununa yazılır."

25. 3402 sayılı Kanun'un mülga 45. maddesinin üçüncü fıkrasının ilk hâli şöyledir:

"Orman sınırları içerisinde kalan veya orman dışına çıkarılan alanlarda tapulu yerlerle iskân suretiyle veya toprak tevzii yoluyla verilen yerler (işlemleri tamamlanmamış olsa dahi) başka bir şart aranmadan hak sahipleri adına tespit ve tescil edilir."

26. 3402 sayılı Kanun'un mülga 45. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Orman sınırları içerisinde kalan ..." ibaresi Anayasa Mahkemesinin 13/6/1989 tarihli ve E.1989/7, K.1989/25 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1- Anayasa'nın 44. Maddesi Yönünden inceleme:

Topraksız ya da yeterli toprağı bulunmayan, çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlanması amacıyla gerekli önlemlerin alınacağını öngören Anayasa'nın 44. maddesi, bu görevin yerine getirilmesinin, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi, diğer toprak ve yeraltı servetlerinin azalması sonucunu doğurmayacağı da belirtmektedir, itiraz konusu ibare orman olan yerin dağıtılması durumunda da, bu işlemin ortadan kaldırılarak dağıtılan yerin yeniden orman sınırları içerisine alınmasını önmektedir. Bu yönüyle, dolaylı da olsa, ormanların küçülmesine neden olan ibare Anayasa'ya aykırı düşmektedir.

Kaldiki, Anayasa'nın 44. maddesi devleti, toprağın erozyonla kaybedilmesini önlemek amacıyla gerekli önlemleri almakla görevlendirmiştir. Daha önce orman olan yerlerin erozyonla yitirilmesi büyük olasılık taşımaktadır. Devletin, kendi malı olmayan taşınmazlar içinde önlem alabileceği düşünülebilirse de, malikin izni olmadan gerçek kişilerin (ve özel hukuk tüzelkişilerinin) taşınmazları için önlemler uygulaması güçlükler yaratabilir, itiraz konusu ibare bu nedenle de Anayasa'nın 44. maddesine aykırıdır.

2- Anayasa'nın 169. Maddesi Yönünden inceleme:

Toprak dağıtımına konu olan yerler, 4753 sayılı Yasa'yla bu Yasa'dan önceki, aynı amaca yönelik talimatnameler uyarınca kişilere verilmişlerdir. 3402 sayılı Yasa'nın incelenmekte olan ibaresi bu tür yerleri, orman olduklarına bakılmaksızın, dağıtıldığı kişilere vermekte, onlar adına tespit ve tescili öngörmektedir.

Anayasa'nın 169. maddesinin ikinci fıkrasının ilk tuncesi, 'Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz' açıklığıyla, orman sayılan bir yerin özel mülkiyete geçirilmesini kesin olarak yasaklamaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin 20.8.1988 günlü, 19905 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1.6.1988 günlü, Esas 1987/31, Karar 1988/13 sayılı kararında da belirtildiği üzere orman olan yerlerin dağıtımı geçersizdir, işlemleri tamamlanmış olsa bile Anayasa'nın 169. maddesi karşısında özel mülkiyet konusu yapılmaması olanaksızdır.

İtiraz konusu ibare, ayrıca, Anayasa'nın 169. maddesinin dördüncü fıkrasına karşın orman sınırlarında daraltmaya neden olduğu için de Anayasa'ya aykırıdır. Sözü edilen fıkradaki koşulları taşımayan yerlerin, toprak dağıtımı yoluyla, kişilere bırakılması açıkça orman sınırlarının daraltılması sonucunu doğurmaktadır.

Bu nedenlerle, 'Orman sınırları içerisinde kalan...' ibaresi iptal edilmelidir."

27. 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 1. maddesi şöyledir:

"Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır."

28. 6831 sayılı Kanun'un 2. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Bu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir suretle daraltma yapılamaz."

2. Yargıtay İctihadı

29. 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesiyle tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan devletin sorumlu olduğu, devletin zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu edebileceği hüküm altına alınmıştır. Öncesinde Yargıtay, bu maddenin sadece tapu sicilinde yapılan hataları kapsadığı ancak tapu sicili oluşturulurken yani kadaströ çalışmalarından kaynaklanan hataların bu madde kapsamında değerlendirilemeyeceği yönünde kararlar vermiştir. Bununla birlikte AİHM tarafından verilen çok sayıda ihlal kararından sonra Yargıtay, içtihat değişikliğine giderek kadaströ sırasında yapılan hataların da 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi kapsamında devletin sorumluluğu altında olduğuna ve tazminat ödenmesi gerektiğine dair kararlar vermiştir.

30. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ilk defa 18/11/2009 tarihli ve E.2009/4-383, K.2009/517 sayılı ilamıyla içtihat değişikliğine gitmiştir. Bu kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Tapu işlemleri kadaströ tespiti işlemlerinden başlayarak birbirini takip eden işlemler olduğundan ve tapu kütüğünün oluşumu aşamasındaki kadaströ işlemleri ile tapu işlemleri bir bütün oluşturduğundan bu kayıtlarda yapılan hatalardan 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesine göre devletin sorumlu olduğunun kabulü gerekir. Burada devletin sorumluluğu kusursuz sorumluluktur. Kusursuz sorumluluk tapu siciline bağlı çıkarların ve aynı hakların yanlış tescili sonucu değişmesi ya da yitirilmesi ile bu haklardan yoksun kalınması temeline dayanır. Çünkü sicillerin doğru tutulmasını üstlenen ve taahhüt eden Devlet, gerçeğe aykırı ve dayanaksız kayıtlardan doğan zararları da ödemekle yükümlüdür."

31. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 16/6/2010 tarihli ve E.2010/4-349, K.2010/318 sayılı kararı da benzer yöndedir. Yargıtaya göre kadastrodan kaynaklanan hatalar nedeniyle zarar görenler, 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi gereğince zararlarının tazmini için 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun 146. maddesi gereğince on yıllık zamanaşımı süresi dolmadan Hazine aleyhine adli yargıda dava açabilirler (Yargıtay 20. Hukuk Dairesininin 18/12/2012 tarihli ve E.2012/7876, K.2012/14598 sayılı kararı).

B. Uluslararası Hukuk

32. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek (1) No.lu Protokol'ün 1. maddesi şöyledir:

"Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasadaki öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hulel getirmez."

33. AİHM, mülkün gerçek değerine göre makul kabul edilebilecek bir miktarda tazminat ödemediği takdirde mülkiyetten yoksun bırakmanın Sözleşme'ye ek (1) No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında aşırı bir yük oluşturduğunu ve hiç tazminat ödenmeden mahrum bırakmanın ancak istisnai durumlarda haklı bulunabileceğini belirtmektedir (*Nastou/Yunanistan (No. 2)*, B. No: 16163/02, 15/7/2005, § 33; *Jahn ve diğerleri/Almanya [BD]*, B. No: 46720/99, 72203/01, 72552/01, 30/6/2005, § 116).

34. *Turgut ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 1411/03, 8/7/2008) kararına konu olayda, 1911 yılında tapuya tescil edilen taşınmazın tapu kaydında orman olması dolayısıyla özel mülkiyete konu olamayacağı gerekçesiyle yargı kararıyla iptal edilmiştir. AİHM, başvuruçuların miras bırakımının 1911 yılında bu taşınmazı edindiğine ve başvuruçuların tapu kayıtlarının Hazine yararına iptal edildiği tarihe kadar söz konusu taşınmazın iç hukuktaki tüm sonuçlarıyla birlikte meşru olduğuna işaret etmiştir. AİHM sonuç olarak tazminat ödenmeksizin tapu kaydının iptal edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlaline karar vermiştir (*Turgut ve diğerleri/Türkiye*, §§ 86-93). *Devecioğlu/Türkiye* (B. No: 17203/03, 13/11/2008) kararında da AİHM, tapu siciline güven ilkesi çerçevesinde satın alınan bir taşınmazın tapu kaydının tazminat ödenmeksizin iptal edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır (*Devecioğlu/Türkiye*, §§ 31-41).

35. *Avyidi/Türkiye* (B. No: 22479/05, 16/7/2019) kararına konu olayda ihtilaf konusu taşınmazın başvuruçuya ait olduğunu gösteren 1954 tarihli bir tapu bulunmaktadır. 1998 yılında yapılan kadastro çalışmalarında bu tapunun kapsadığı yer Hazine adına tespit ve tescil edilmiştir (*Avyidi/Türkiye*, §§ 6-31). AİHM öncelikle mülkün bulunup bulunmadığını tartışmıştır. Hükümetin tapunun geçerliliğine itiraz etmediğinin altını çizen AİHM, olaydaki tartışmanın söz konusu tapunun dava konusu taşınmazların tamamını kapsayıp kapsamadığına yönelik olduğuna işaret etmiştir. AİHM ulusal mahkemelerin mülkün bütün sınırlarının ihtilaf konusu taşınmazlara karşılık geldiğinin kesin olarak tespit edilemediği yönünde ulaştığı sonucun keyfi olmadığını vurgulamış ancak ulusal mahkemelerin yine de

tapuda belirtilen mülkün sınırlarından ikisinin söz konusu mülke karşılık geldiğini kabul ettiklerini kaydetmiştir. AİHM'e göre mevcut başvuru, tapunun talep edilen mülkle ilgili olmadığı, tapuda belirtilen sınırlardan hiçbirinin mülkün sınırlarına karşılık gelmediği *Dönmez ve diğerleri/Türkiye* ((k.k.), B. No: 19258/07, 30/1/2018) başvurusundan farklıdır. Başvurucunun mülkünün sınırlarından ikisinin ihtilaf konusu taşınmaza karşılık geldiğinin tespit edilmesi nedeniyle tapu kaydının davaya konu parsellerin bir kısmını kapsadığı açıktır. Ulusal mahkemelerin yaptığı bu olgusal tespitler dikkate alındığında bir başka sonuca varmak açıkça mantıksız olacaktır. Bu nedenle Sözleşme'ye ek I No.lu Protokol'ün 1. maddesi somut olayda uygulanabilir niteliktedir (*Avyidi/Türkiye*, §§ 87-100). AİHM esasta ise başvurucunun mülkiyetine tazminatsız bir şekilde son verilmesinin Sözleşme'ye ek I No.lu Protokol'ün 1. maddesinin gerektirdiği adil dengenin başvurucunun aleyhine bozulduğunu belirtmiş ve mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (*Avyidi/Türkiye*, §§ 104-112).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

36. Anayasa Mahkemesinin 9/6/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

37. Başvurucu, murisinin taşınmazının orman olduğu gerekçesiyle 13/4/1945 tarihli tapusunun tazminat ödenmeksizin iptal edilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu 1959 yılında yapılan arazi kadastrounda taşınmazının revizyon görmediğini belirtmiş, buna rağmen tapunun terkin edildiğini ifade etmiştir. Mahkemenin 13/4/1945 tarihli tapuyu görmezden geldiğini ve sadece iskân tapusu üzerinden hüküm kurduğunu vurgulamıştır.

B. Değerlendirme

38. Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

39. Başvurunun niteliği dikkate alındığında öncelikle zaman bakımından yetki meselesinin tartışılması gerekmektedir.

40. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasında herkesin Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerden Sözleşme ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabileceği hükmüne yer verilmiştir. Anayasa'nın geçici 18. maddesinde uygulama kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bireysel başvuruların kabul edileceği, 6216

sayılı Kanun'un 76. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise Kanun'un 45. ila 51. maddelerinin 23/9/2012 tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

41. Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisini doğru olarak belirleyebilmek için kesinleşen nihai işlem ve kararın tarihinin yanı sıra gerçekleştiği iddia olunan müdahalenin zamanını da doğru tespit etmek gerekir. Bu tespit yapılırken müdahaleyi oluşturan olaylar ve ihlal edildiği iddia olunan hakkın kapsamı birlikte değerlendirilmelidir (*Zeycan Yedigöl* [GK], B. No: 2013/1566, 10/12/2015, § 31).

42. Anayasa Mahkemesi ayrıca mülkiyetten yoksun bırakma şeklindeki müdahalelerin kural olarak anlık eylemler olup sürekli bir müdahale oluşturmadığını belirtmiştir (*Agavni Mari Hazaryan ve diğerleri*, B. No: 2014/4715, 15/6/2016, § 114). Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, zaman bakımından yetki içinde sonuçlanmış olmak kaydıyla kamu makamlarınca müdahalenin incelenerek esası hakkında bir karar verilmesi veya müdahaleyle ilgili tanınan tazminat ve benzeri bir yolun mevcut olması durumlarını da dikkate alarak değerlendirme yapacaktır (*Varvara Arnavut*, B. No: 2014/7538, 13/9/2017, § 48; *Agavni Mari Hazaryan ve diğerleri*, §§ 111-120).

43. Somut olayda ilk olarak başvurunun tapu kaydının hiçbir zaman iptal edilmemiş olduğu dikkate alınmalıdır. Nitekim Mahkeme -bozulan- 12/9/2013 tarihli kararında başvurunun murislerinin taşınmazı kullanmalarının 1970 yılından sonra fiilen engellendiği gerekçesiyle tazminata hükmetmiştir. Başvurucu, Anayasa Mahkemesi ve AIHM tarafından etkili bir hukuk yolu olarak görülen 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesine göre tazminat davası açmıştır. Bu dava Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin başladığı tarihten sonra kesinleşmiştir. Dolayısıyla mevcut başvuru Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin kapsamında kalmaktadır.

44. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Mülkün Varlığı

45. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvurunun Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (*Cemile Ünlü*, B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; *İhsan Vurucuoğlu*, B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31).

46. Mülkiyet hakkı, özel hukukta veya idari yargıda kabul edilen mülkiyet hakkı kavramlarından farklı bir anlam ve kapsama sahip olup bu alanlarda kabul edilen mülkiyet hakkı, yasal düzenlemeler ile yargı içtihatlarından bağımsız olarak özerk bir yorum ile ele alınmalıdır (*Hüseyin Remzi Polge*, B. No: 2013/2166, 25/6/2015, § 31). Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı aynı haklar ve fikri hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğerleri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

47. Somut olayda başvuru, bireysel başvuruya konu taşınmazla ilgili olarak düzenlenen 13/4/1945 tarihli tapunun maliki olan M.A.nın torunudur ve babası H.nin ölümüyle söz konusu tapuya varis olmuştur. Yargıtay ihtilaf konusu taşınmazın 1938, 1940, 1979 ve 1989 yıllarında yapılan orman kadastrolarında orman olarak tespit edilmesi ve 1959 tarihli arazi kadastrounda da orman olduğu gerekçesiyle tespit dışı bırakılması nedenleriyle tapuya dönüştürülmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir.

48. Başvurucunun murisi adına düzenlenen 13/4/1945 tarihli tapunun iptal edildiğine dair herhangi bir bilgi ve belgenin başvuru dosyasında bulunmadığının altı çizilmelidir. Tapunun iptal edildiğiyle ilgili olarak derece mahkemelerince de bir tespit yapılmamıştır. İlk derece mahkemesinin başvuru lehine olan 12/9/2013 tarihli kararında bile tapunun iptal edildiğine dair bir tespit yapılmamıştır. Mahkeme başvurucunun murislerinin taşınmazı kullanmalarının 1970 yılından sonra fiilen engellendiği gerekçesiyle tazminata hükmetmiştir. Yargıtay da kararı bozarken tapunun iptal edildiği gerekçesine değil orman vasfını haiz olan bir alanın tapuya bağlanamayacağı gerekçesine dayanmıştır. Her ne kadar Yargıtay olaydaki tapunun iskân tapusu olduğuna ve söz konusu taşınmazın kadastro tapusuna bağlanamayacağını belirtmişse de mülk teşkil etme bakımından ikisi arasında ne tür bir farklılık bulunduğunu izah etmemiştir. Başvurucunun murisine verilen tapunun 743 sayılı mülga Kanun ile 4721 sayılı Kanun bakımından farklı bir statüde olduğu iddia edilmediğine göre başvurucunun dayandığı tapunun medeni hukuk anlamında mülkiyet hakkı bahşeden bir tapu olduğundan kuşkuilanılmasını gerektirecek bir neden tespit edilememiştir.

49. 743 sayılı mülga Kanun'un 633. maddesi ile 4721 sayılı Kanun'un 705. maddesi uyarınca taşınmaz mülkiyeti tescille kazanılmaktadır. İdarenin taşınmazın tapu kaydının iptal edilmesi için herhangi bir girişimde bulunduğuna dair bir bilgi dosyada bulunmamaktadır. Orman niteliğinde olması sebebiyle özel mülkiyete konu olması mümkün olmayan bir arazi parçası için tapu verilmesi hâlinde -bu tapu iptal edilmedikçe- tapu sahibinin Anayasa'nın 35. maddesi anlamında mülkiyet hakkının devam ettiğinin kabul edilmesi gerekir.

50. Öte yandan başvurucunun Mahkemeye sunduğu tapunun ihtilaf konusu taşınmaza uyduğu Mahkemece yapılan keşif sırasında tespit edilmiştir. Şu hâlde başvurucunun tapusu iptal edilmediğine ve bu tapunun ihtilaf konusu taşınmaza uyduğu da tespit edildiğine göre Anayasa'nın 35. maddesi anlamında mülk teşkil eden ekonomik bir menfaatinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

b. Müdahalenin Varlığı ve Türü

51. Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı kişiye -başkasının hakkına zarar vermemek ve yasaların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla- sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma ve ondan tasarruf etme, onun ürünlerinden yararlanma olanağı verir (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, mülkün semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53).

52. Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle *mülkten barışçıl yararlanma hakkına yer*

verilmiş; ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında, genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlanabileceği belirlenerek aynı zamanda *mülkten yoksun bırakmanın* şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle *devletin mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine* imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan, §§ 55-58*).

53. Başvuru konusu taşınmaz orman olarak tespit edilmiş ve malikin burayı kullanması fiilen engellenmiştir. Dolayısıyla başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan bir müdahalenin mevcut olduğu kuşkusuzdur. Diğer taraftan her ne kadar başvurucunun tapusu varlığını sürdürse de taşınmazın orman olarak tespit edilmiş olması ve fiili kullanımının da engellenmiş olması karşısında müdahalenin mülkten yoksun bırakmaya ilişkin kural çerçevesinde incelenmesi uygun görülmüştür.

c. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

54. Anayasa'nın 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özerline dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

55. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilmesi öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan, § 62*).

i. Kanunilik

56. Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt hukuka dayalı olma ölçütüdür. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Müdahalenin hukuka dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirmektedir (*Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK], B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44*).

57. Temel bir değer olarak çevrenin korunması ve herkesin çevreden eşit şekilde yararlanma hakkının bir uzantısı olarak Anayasa'nın 169. maddesinde, ormanların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu belirtilerek bu alanlarda özel mülkiyet yasaklanmıştır. Bu nedenle belli bir sürenin geçmesiyle söz konusu alanlarda özel mülkiyet edinilmesi olanaklı değildir (AYM, E.2009/31, K.2011/77, 12/5/2011). Bu bağlamda 6831 sayılı Kanun'un 1. maddesinde de tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık topluluklarının

yerleriyle birlikte orman sayılacağı hüküm altına alınmış, aynı Kanun'un 2. maddesinin üçüncü fıkrasında bu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir suretle daraltma yapılamayacağı düzenlenmiştir (bkz. §§ 27, 28). Anılan Kanun hükümlerinin ulaşılabilir, öngörülebilir ve belirli olduğunda kuşku bulunmadığından başvuruya konu müdahalenin kanuna dayalı olduğu sonucuna varılmıştır (*Cemile Gökhan ve diğerleri*, B. No: 2015/1203, 23/5/2018, § 70).

ii. Meşru Amaç

58. Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılması imkânı vermekle, bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır (*Nusrat Külah*, B. No: 2013/6151, 21/4/2016, § 53).

59. Anayasa'nın 169. maddesinde, ormanların ülke yönünden taşıdığı büyük önem gözetilerek korunması ve geliştirilmesi konusunda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Bu özel ve ayrıntılı düzenlemenin ülkemizde orman örtüsünün sürekli yok edilmesi gerçeğinden kaynaklandığı kuşkusuzdur. Anayasa'nın 169. maddesinin birinci fıkrası gereğince devlet, doğal kaynaklarımızın en önemlilerinden birisi olan ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gereken tedbirleri alıp kanun koymak ve bütün ormanların gözetimi ödevini yerine getirmek durumundadır (AYM, E.2013/96, K.2014/118, 3/7/2014). Dolayısıyla ormanların korunması amacıyla mülkiyet hakkına müdahale edilmesinde kamu yararına dayalı meşru bir amacın bulunduğu tartışmasızdır (AYM, E.2009/31, K.2011/77, 12/5/2011).

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

60. Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi *elverişlilik, gereklilik ve orantılılık* olmak üzere üç alt ilkedен oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılacak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, § 38).

61. Ölçülülük ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bu adil denge, başvurucunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Müdahalenin ölçülülüğünü değerlendirirken Anayasa Mahkemesi; bir taraftan ulaşılacak istenen meşru amacın önemini ve diğer taraftan müdahalenin niteliğini, başvurucunun ve kamu otoritelerinin davranışlarını da gözönünde tutarak başvurucuya yüklenen külfeti dikkate alacaktır (*Arif Güven*, B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60).

62. Devletin hüküm ve tasarrufu altında olan malların korunması amacıyla mülkiyet hakkına müdahale edilmesi meşru olmakla birlikte bu kamusal külfetin tamamının mülk

sahiplerine yüklenemeyeceği ve kanun koyucunun buna uygun çözüm yolları bulması gerekeceği açıktır (AYM, E.2009/31, K.2011/77, 12/5/2011). Kamuya ait orman ve diğer malların korunmasındaki kamu yararı amacı ile başvurucunun mülkiyet hakkı arasında makul denge, başvurucuya tazminat ödenmesi veya başvurucunun zararının başka yollarla telafi edilmesi şartıyla sağlanabilir (*Hüseyin Akbulut ve Yusuf Akbulut*, B. No: 2014/7643, 6/4/2017, § 32).

63. Diğer taraftan 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesi; tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan devletin sorumlu olduğunu, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere devletin rücu edebileceğini hüküm altına almıştır. Nitekim Anayasa Mahkemesi, daha önceki kararlarında Yargıtay içtihadına dayanarak 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesinde öngörülen tazminat yolunun kadastro tespiti aşamalarındaki işlemlerden doğan zararların telafisi yönünden de etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır (*Nazmiye Akman*, B. No: 2013/1012, 16/4/2013, § 25; *Ahmet Hilmi Serter*, B. No: 2014/10954, 17/11/2016, §§ 41, 42; *Hatice Avcı ve diğerleri*, B. No: 2014/9788, 22/9/2016, §§ 74-76).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

64. Somut olayda 1945 tarihli tapuyla başvurucunun dedesine verilen uyuşmazlık konusu taşınmaz, orman olarak tespit edilmiş; başvurucunun ve murislerinin bu taşınmazı kullanmaları fiilen engellenmiştir. Başvurucunun taşınmazın orman olarak tespit edilmesine yönelik bir şikâyeti bulunmamaktadır. Başvurucu tazminat ödenmemesinden yakınmaktadır. Bu durumda müdahalenin başvurucuya aşırı ve orantısız bir yük yükleyip yüklenmediği değerlendirilmelidir.

65. İhtilaf konusu taşınmaz başvurucunun murisine devlet tarafından 2510 sayılı Kanun uyarınca verilmiştir. Anayasa'nın ormanların korunması ve geliştirilmesine ilişkin 169. maddesi uyarınca ormanların özel mülkiyete konu edilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte söz konusu taşınmazın kamu makamları tarafından oluşturulan tapu kayıtlarına göre yine kamu makamları tarafından başvurucunun murisine verilmek suretiyle özel mülke konu edildiği ortadadır. Bu taşınmazın murise verildiği tarihte orman olduğuna ilişkin olarak tapu kaydında herhangi bir şerhin veya belirtinin bulunduğu kamu makamlarınca gösterilemediği gibi dosya kapsamından başvurucunun murisinin taşınmazın orman olduğunu bilebilecek durumda olduğunu gösterir başkaca herhangi bir olgunun da mevcut olmadığı anlaşılmıştır.

66. Tapu kayıtlarının oluşturulması ve tutulması kamu makamlarının gözetiminde olduğuna göre orman olmasına rağmen hatalı olarak bu kayıtların oluşturulması hâlinde de yine devletin sorumlu olması tabiidir. Buna göre olayda idarenin hatalı kayıt oluşturmasına ve yine hatalı olarak söz konusu taşınmazı özel mülke konu olacak şekilde başvurucunun murisine vermiş olmasına rağmen malike herhangi bir tazminat ödenmeden taşınmaz, orman olarak tespit edilmiş ve taşınmazın kullanımı fiilen engellenmiştir.

67. Orman olan taşınmazların korunması bağlamında müdahalenin kamu yararına dayalı meşru bir amacı bulunmakta ise de devletin verdiği tapuya dayanarak mülkiyet hakkı sahibi olan başvurucunun da menfaatlerinin gözetilmesi ve bu çerçevede idarenin hatalı işleminin bütün sonuçlarının başvurucuya yüklenmemesi gerekmektedir. Bu bağlamda tapunun iptal edilmesi karşılığında tazminat ödenmesinin başvurucuya yüklenen külfeti hafifletecek ve kamu yararı ile bireysel menfaatlerin dengesini sağlayacak önemli bir araç olduğu söylenebilir. Öte yandan somut olayda başvurucuya tazminat ödenmemesinin makul gösterebilecek istisnai bir durumun varlığı da söz konusu değildir.

68. Türk hukukunda tapu sicilinin hatalı tutulmasından kaynaklanan zararların devlet tarafından tazmin edilmesini öngören düzenleme, 4721 sayılı Kanun'un 1007. maddesinde yer almıştır. Anılan maddede; tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan devletin sorumlu olduğu, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere devletin rücu edebileceği hüküm altına alınmıştır (*Nazmiye Akman*, § 22; *Ahmet Hilmi Serter*, § 39; *Hatice Avcı ve diğerleri*, § 72).

69. Bu durumda orman vasfında olan taşınmazın başvuruçunun murisine 2510 sayılı Kanun uyarınca verildikten sonra tekrar orman olarak tespit edilmesi ormanların korunması bağlamında kamu yararına dayalı meşru bir amacı içerse de mülkten yoksun bırakılan başvuruçuya herhangi bir tazminat ödenmemesi idarenin batasından doğan zarara bütünüyle başvuruçunun katlanması sonucunu doğurmuştur. Sonuç olarak müdahaleyle başvuruçuya aşırı bir külfet yüklenmiş olup başvuruçunun mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasındaki adil dengenin başvuruçuyu aleyhine bozulduğu anlaşıldığından mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçsüz olduğu kanaatine varılmıştır.

70. Öte yandan Yargıtay 25/12/2014 tarihli bozma kararında olaydaki taşınmazın 1940 yılındaki orman kadastrounda orman hâline dönüştürülmesi sebebiyle başvuruçunun 221 sayılı Kanun'un 1., 2. ve 3. maddeleri uyarınca tazminat talep etme imkânının bulunmadığı gerekçesine de dayanmıştır. 221 sayılı Kanun, kamulaştırma işlemine dayanmaksızın kamulaştırma kanunlarında gözönünde tutulan maksatlara fiilen tahsis edilmiş olan gayrimenkulleri konu edinmektedir. Somut olaydaki taşınmaz orman olarak tespit edilmiş olup kamulaştırma mevzuatının öngördüğü amaçlara tahsis edilmemiştir. Bu sebeple anılan gerekçenin konuyla ilgili bir gerekçe olmadığı değerlendirilmiştir.

71. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

72. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuruçunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

"(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuruçuyu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

73. Başvuruçuyu, ihlalin tespit edilmesini ve 2.205.600 TL tazminatın faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

74. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldığında ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel

ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi diğer bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geleceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına da işaret etmiştir (*Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

75. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Doğan*, § 55, 57).

76. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandığı veya mahkemenin ihlali gideremediği durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu doğuran ve bireysel başvuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına bağlı olarak yeniden yargılama kararı verildiğinde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlığını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ulaştığı mahkemenin yasal yükümlülüğü, ilgilinin talebini beklemezsizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken işlemleri yerine getirmektir (*Mehmet Doğan*, §§ 58, 59; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

77. İncelenen başvuruda, başvuruçunun taşınmazının orman olarak tespit edilmesine rağmen başvuruçuya tazminat ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

78. Bu durumda mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yapılacak yeniden yargılama ise bireysel başvuruya özgü düzenleme içeren 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda yapılması gereken iş, yeniden yargılama kararı verilerek Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 20. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekmektedir.

79. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

80. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvuruçuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 20. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2015/73, K.2015/327) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 294,70 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 9/6/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
İrfan FİDAN